

(สำเนา)

วันที่ ๔๒๖/๒๕๕๖ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
กระทู้ถามที่ ๙๔๖ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ผลกระทบแรงงานไทยกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงแรงงาน ดังต่อไปนี้

เนื่องจากอุตสาหกรรมในไทยบางประเภทมีการโยกย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เช่น สิ่งทอ รองเท้า เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเจ้าของสินค้าไม่ได้ลงทุนสร้างโรงงานในประเทศที่มีการผลิต ซึ่งเจ้าของโรงงานเหล่านี้เป็นนายทุนจากต่างประเทศ เช่น ไต้หวันและสาธารณรัฐเกาหลี มีการร่วมทุนกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความสะดวกต่อการโยกย้ายและมีความเสียหายน้อย หรือได้คุ้มค่ากับการลงทุนในประเทศนั้น ๆ แล้ว ในอนาคต แรงงานต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาขอทำงานทำในประเทศไทยจะลดลงเป็นลำดับ เมื่อสามารถทำงานที่ประเทศของตนเองได้กลายเป็นสาเหตุในการชักจูงให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงาน (Labor Intensive Industries) และขยายไปยังอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้เทคนิคและเงินทุนสูงขึ้นไปในอนาคต แรงงานที่มีความสามารถความชำนาญมากกว่าก็จะเข้าไปแย่งงานประชาชนในท้องถิ่น จนกว่าประชาชนท้องถิ่นนั้นจะสามารถพัฒนาเรียนรู้ตามได้เป็นวัฏจักรต่อไป จึงขอเรียนถามว่า รัฐบาลจะมีมาตรการใดที่จะสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความสามารถในอุตสาหกรรมที่มีฐานการผลิตในประเทศไทย เพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานต่างชาติเข้าแย่งงานของประชาชนในประเทศไทยดังกล่าว อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วัชระ เพชรทอง

(นายวัชระ เพชรทอง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สำเนาถูกต้อง

๙๖

(นางสุภาวดี ตันตระกูล)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

ทวีพร พิมพ์

1 พฤษภาคม

กระทู้ถามที่ ๙๔๖ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ผลกระทบแรงงานไทยกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ดังต่อไปนี้

เนื่องจากอุตสาหกรรมในไทยบางประเภทมีการโยกย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เช่น สิ่งทอ รองเท้า เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเจ้าของสินค้าไม่ได้ลงทุนสร้างโรงงานในประเทศที่มีการผลิต ซึ่งเจ้าของโรงงานเหล่านี้เป็นนายทุนจากต่างประเทศ เช่น ไต้หวันและสาธารณรัฐเกาหลี มีการร่วมทุนกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความสะดวกต่อการโยกย้าย และมีความเสียหายน้อย หรือได้คุ้มค่ากับการลงทุนในประเทศนั้น ๆ แล้ว ในอนาคต แรงงานต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาขอทำงานในประเทศไทยจะลดลงเป็นลำดับ เมื่อสามารถทำงานที่ประเทศของตนเองได้กลายเป็นสาเหตุในการชักจูงให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงาน (Labor Intensive Industries) และขยายไปยังอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้เทคนิคและเงินทุนสูงขึ้น ในอนาคต แรงงานที่มีความสามารถความชำนาญมากกว่าก็จะเข้าไปแย่งงานประชาชนในท้องถิ่น จนกว่าประชาชนท้องถิ่นนั้นจะสามารถพัฒนาเรียนรู้ตามได้เป็นวัฏจักรต่อไป จึงขอเรียนถามว่า รัฐบาลจะมีมาตรการใดที่จะสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความสามารถในอุตสาหกรรมที่มีฐานการผลิตในประเทศไทย เพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานต่างชาติเข้ามาแย่งงานของประชาชนในประเทศไทยดังกล่าว

อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วัชระ เพชรทอง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

คำตอบกระทู้ถามที่ ๙๔๖ ร.

ของ นายวัชระ เพชรทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
เรื่อง ผลกระทบแรงงานไทยกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ข้าพเจ้า ร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกียรตินี้ ดังนี้

กระทู้ถาม

เนื่องจากอุตสาหกรรมในไทยบางประเภทมีการโยกย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เช่น สิ่งทอ รองเท้า เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเจ้าของสินค้าไม่ได้ลงทุนสร้างโรงงานในประเทศที่มีการผลิต ซึ่งเจ้าของโรงงานเหล่านี้เป็นนายทุนจากต่างประเทศ เช่น ไต้หวันและสาธารณรัฐเกาหลี มีการร่วมทุนกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความสะดวกต่อการโยกย้ายและมีความเสียหายน้อย หรือได้คุ้มค่างับการลงทุนในประเทศนั้น ๆ แล้ว ในอนาคต แรงงานต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาขอทำงานในประเทศไทยจะลดลงเป็นลำดับ เมื่อสามารถทำงานที่ประเทศของตนเองได้กลายเป็นสาเหตุในการชักจูงให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงาน (Labor Intensive Industries) และขยายไปยังอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้เทคนิคและเงินทุนสูงชัน ในอนาคต แรงงานที่มีความสามารถความชำนาญมากกว่าก็จะเข้าไปแย่งงานประชาชนในท้องถิ่น จนกว่าประชาชนท้องถิ่นนั้นจะสามารถพัฒนาเรียนรู้ตามได้เป็นวัฏจักรต่อไป จึงขอเรียนถามว่า รัฐบาลจะมีมาตรการใดที่จะสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในอุตสาหกรรมที่มีฐานการผลิตในประเทศไทย เพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานต่างชาติเข้ามาแย่งงานของประชาชนในประเทศไทยดังกล่าวอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบ กระทรวงแรงงาน ขอเรียนชี้แจง ดังนี้

กระทรวงแรงงาน ได้วางมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านแรงงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมุ่งหวังให้ประเทศไทยมีมาตรฐานสากลทั้งในด้านของการคุ้มครองคนทำงาน และต้นแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

๑. เร่งดำเนินการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ และผลักดันไปสู่การจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานกลางอาเซียน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ตลอดจนขับเคลื่อนระบบรับรองมาตรฐานแรงงานแห่งชาติให้เป็นที่ยอมรับในประเทศและระดับสากลและเชื่อมโยงสู่อาเซียน ดังนี้

(๑) พัฒนาขีดความสามารถของแรงงานไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานรองรับประชาคมอาเซียนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยจัดฝึกอบรมภาษาต่างประเทศให้แรงงานไทยสามารถสื่อสารได้มากกว่า ๒ ภาษา รวมทั้งพัฒนาทักษะเกี่ยวกับโลจิสติกส์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐานสากล พัฒนานักบริหารระดับกลางและระดับสูงในทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนทักษะความเชี่ยวชาญในการทำงาน ทักษะคติในการทำงาน วัฒนธรรมท้องถิ่น

(๒) พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติแล้ว ๔ กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ กลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ และเครื่องทำความเย็น กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอะไหล่ยนต์ และจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ร่วมกับสภา/สมาคม/ชมรมวิชาชีพหรืออาชีพ ซึ่งได้มีการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติแล้วเสร็จ และลงในประกาศราชกิจจานุเบกษา จำนวนทั้งหมด ๘๔ สาขาอาชีพ และจัดทำอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงานไว้แล้ว ๒๒ สาขาอาชีพ พัฒนาผู้ทดสอบหรือผู้ฝึกสอน ส่งเสริมศูนย์ทดสอบ/ศูนย์ฝึกอบรมและรับรองมาตรฐานของกำลังแรงงานในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศตามระบบรองรับมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

(๓) ฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเพิ่มผลผลิตของแรงงาน (Labour Productivity) ให้กับนักศึกษาจบใหม่ กำลังแรงงานในสถานประกอบการ ผู้ว่างงาน/ผู้ถูกเลิกจ้างจากภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (Innovation) และจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีขั้นสูงเพิ่มขึ้นอีก ๖ แห่ง จากเดิม ๖ แห่ง รวมจำนวน ๑๒ แห่ง

๒. การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบของกระทรวงแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนคุ้มครองแรงงานไทย และต่างประเทศอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ความคืบหน้าขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓. พัฒนาระบบข้อมูลกลางด้านตลาดแรงงานในประเทศและตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยกำหนดโครงสร้างข้อมูลมาตรฐานที่มีความเชื่อมโยงกัน ระหว่างข้อมูลการผลิต พัฒนากำลังคน (Supply side) และข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand-side) และพัฒนาศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเชื่อมโยงข้อมูลด้านแรงงานและข้อมูลด้านเศรษฐกิจกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประสานและเชื่อมโยงข้อมูลกับประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพ

๔. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จัดทำแผนการพัฒนากำลังคน ทั้งในระดับประเทศและระดับรายสาขาวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

๕. พัฒนาระบบการจัดการแรงงานและสร้างพร้อมเสริมศักยภาพแรงงานเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน การจัดสวัสดิการแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงาน

๖. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีภายใต้ข้อตกลงตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งวัฒนธรรม ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบที่ใช้บังคับของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ให้แก่สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดวิชาชีพในแต่ละสาขา

กรมการจัดหางาน มีมาตรการป้องกันมิให้แรงงานต่างชาตินำเข้ามาแย่งงานของคนไทย โดยมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติจัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจจัดหางานของเอกชนและคุ้มครองคนหางานเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าว เพื่อป้องกันมิให้เกิดการแย่งอาชีพคนไทย เช่น การควบคุมจำนวน ประเภทงาน กิจการพื้นที่ ที่อนุญาตให้คนต่างด้าวทำได้ ประกอบกับขณะนี้ กรมการจัดหางานได้เสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดงานที่คนต่างด้าวทำได้ พ.ศ. .... อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งสามารถป้องกันมิให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งงานของคนไทยได้ในระดับหนึ่ง

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้ดำเนินการสำรวจความต้องการแรงงานและสถานประกอบกิจการในการจัดฝึกอบรมด้านภาษา และได้ประสานวิทยากรฝึกอบรมด้านภาษาจากทั้งภาคการศึกษา และเอกชนที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อสามารถดำเนินการอบรมทักษะด้านภาษาให้แก่แรงงานได้ตรงตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่แรงงานไทยก่อนที่จะเปิดประชาคมอาเซียน รวมทั้งอาเซียนบวกสาม และอาเซียนบวกหก หลักสูตรที่เปิดดำเนินการฝึกอบรม เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาษาอังกฤษสำหรับงานบริการ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษคำต่อคำ ภาษาเกาหลีเพื่อการสื่อสาร สนทนาภาษาเกาหลี ภาษาเกาหลีเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ภาษาจีนกลาง ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการทำงาน ภาษาพม่าเพื่อการทำงาน ภาษากัมพูชาเพื่อการสื่อสาร ภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ภาษาเวียดนามเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น ผ่านการดำเนินโครงการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงานไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และโครงการพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อเตรียมคนหางานที่ต้องการไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. โครงการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงานไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มุ่งเน้นการเร่งรัดพัฒนาแรงงานไทยในด้านทักษะ และคุณสมบัติที่กำลังแรงงานต้องมีการทำงานที่มีคุณภาพสูง มีความสามารถด้านการสื่อสารภาษากับนานาชาติ และพัฒนาศักยภาพของแรงงานด้านภาษาต่างประเทศ ให้สามารถสื่อสารได้มากกว่า ๒ ภาษา จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน งบประมาณ ๓๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. โครงการพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อเตรียมคนหางานที่ต้องการไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่นขั้นพื้นฐานให้กับแรงงานที่ต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ ลดช่องว่างความเสียเปรียบกับประเทศคู่แข่งด้านแรงงาน เตรียมความพร้อม

การให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และกฎระเบียบที่จำเป็น และต้องถือปฏิบัติของประเทศที่แรงงานไทยจะเดินทางไปทำงาน โดยมีเป้าหมายจำนวน ๒,๗๖๐ คน งบประมาณ ๗,๗๒๘,๐๐๐ บาท

ในระยะสั้นสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรียังไม่น่าจะทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบ ประกันสังคมที่รุนแรงมากนัก อย่างไรก็ตาม หากในอนาคตการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประสบความสำเร็จก็อาจจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งกลุ่มแรงงานเข้าเมือง ถูกกฎหมายและแรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. เศรษฐกิจ

แรงงานต่างชาติจะเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งในระยะยาวหากเศรษฐกิจของประเทศไทย ดีก็จะเป็นการดึงดูดให้แรงงานต่างชาติเข้ามาเพิ่มขึ้นอีกทั้งแบบถูกกฎหมายและแบบผิดกฎหมาย (เช่น ประมง หรือก่อสร้าง) และจะทำให้การให้บริการงานประกันสังคมเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี อาจทำให้แรงงานไทยตกงานเพราะสถานประกอบการอาจไปจ้างแรงงาน กลุ่มดังกล่าวแทน

๒. ฐานข้อมูล/ทะเบียน

ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะทำให้แรงงานสามารถเปลี่ยนแปลง สถานที่ทำงานได้ง่ายขึ้น ทั้งกรณีระหว่างประเทศและกรณีภายในประเทศ กระบวนการแจ้งเข้า - แจ้งออก ที่จะมีปริมาณบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้ฐานข้อมูลระบบประกันสังคมไม่เป็นปัจจุบัน และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิประกันสังคม

๓. เงินสมทบและกองทุน

(๑) เงินสมทบค้ำชำระเพิ่มขึ้น นายจ้างอาจมีการหยุด/ปิดกิจการมากขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจ และอาจกลับประเทศไป (กรณีนายจ้างต่างประเทศ) อาจทำให้การติดตามเงินสมทบยากมากขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อให้กองทุนมีหนี้ค้ำชำระหรือมีหนี้สูญเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ต้องมีภาระรับผิดชอบ ผู้ประกันตนมากขึ้น

(๒) เงินกองทุนอาจลดลง แรงงานฝีมือที่มีรายได้สูงและมั่นคงเป็นแรงงานที่ส่งเงินสมทบ อย่างสม่ำเสมอ มีความเสี่ยงในการเก็บเงินสมทบต่ำกว่าแรงงานระดับล่าง/ไร้ฝีมือ ซึ่งส่งเงินสมทบน้อย และไม่แน่นอนแต่มีการใช้สิทธิประโยชน์มาก หากแรงงานฝีมือเคลื่อนย้ายออกจากระบบประกันสังคมมาก จะทำให้ความเสี่ยงเฉลี่ยสูงขึ้น เพราะปริมาณแรงงานไร้ฝีมือที่มีความเสี่ยงสูงมีอยู่ในระบบจำนวนมาก จะทำให้กองทุนมีแนวโน้มรายรับลดลงและมีรายจ่ายมากขึ้น

๔. สิทธิประโยชน์

(๑) แรงงานเคลื่อนย้ายอาจขาดสิทธิประกันสังคม แรงงานที่เคลื่อนย้ายไปทำงานยังต่างประเทศ ต้องส่งเงินสมทบตามเกณฑ์ของประเทศที่ทำงานและไม่ส่งเงินสมทบ ณ ประเทศของตน จึงอาจหมด สิทธิจากระบบประกันสังคมของประเทศตน หากประเทศต้นทางและประเทศปลายทางไม่ได้มีการทำความตกลงด้านประกันสังคมร่วมกันหรือมีกฎหมายที่ให้สิทธิไว้

(๒) จ่ายสิทธิประโยชน์มากขึ้น เมื่อมีปริมาณแรงงานมากขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพกองทุน

(๓) ปริมาณเงินคืนมากขึ้น ผู้ประกันตนที่มีสิทธิจากระบบประกันสังคมในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน แต่อาจไม่ได้รับเนื่องจากต้องเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานไปยังประเทศอื่นทำให้สำนักงานประกันสังคมไม่สามารถจ่ายเงินตามที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับได้ จึงมีปริมาณเงินคืนที่ค้างจ่ายจำนวนมากกระทบในทางบัญชี

(๔) มีการทุจริตในช่องทางที่แตกต่างกันมากขึ้น การที่ผู้ประกันตนในระบบมีความหลากหลายมากขึ้นทำให้อาจมีรูปแบบของการทุจริตในสิทธิประโยชน์มีความแตกต่างมากขึ้น เนื่องจากอาจต้องอ้างอิงจากเอกสารที่เป็นภาษาต่างประเทศ

๕. การบริการ

(๑) สถานพยาบาลของรัฐอาจมีปัญหาในการรองรับผู้ประกันตนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจไม่สามารถตอบสนองผู้ประกันตนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว จนทำให้เกิดข้อร้องเรียนมากขึ้น

(๒) ปริมาณงานเพิ่มขึ้นแต่บุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อแรงงานมีจำนวนมากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องรับภาระเพิ่มขึ้นซึ่งจะไม่เพียงพอต่อการให้บริการเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็วอย่างทั่วถึงและอาจก่อให้เกิดการร้องเรียนที่มากขึ้น ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น

๖. ความรู้ความเข้าใจ

(๑) ความไม่รู้หรือไม่เข้าใจในระบบประกันสังคมของประเทศที่ทำงานจะส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงสิทธิประกันสังคม ไม่ว่าจะเป็นกรณีแรงงานต่างชาติไม่เข้าใจระบบประกันสังคมของไทย หรือกรณีแรงงานไทยไม่เข้าใจระบบประกันสังคมของอาเซียน

(๒) ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน แรงงานไทยจำเป็นต้องพัฒนา ทักษะภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับแรงงาน ต่างชาติได้

๗. งบประมาณ/ค่าใช้จ่าย

(๑) รัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเงินสมทบมากขึ้น ตามกฎหมายรัฐมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบ ให้กับลูกจ้างทุกคนในระบบประกันสังคม ไม่ว่าจะเป็นแรงงานไทยหรือแรงงานต่างชาติ ดังนั้น เมื่อมี แรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศมากขึ้นก็จะทำให้รัฐมีภาระที่จะต้องจ่ายให้กับแรงงานซึ่งมีใช้ คนไทยเพิ่มขึ้น อาจส่งผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน

(๒) เสียค่าใช้จ่ายในการติดต่อมากขึ้น หากแรงงานเคลื่อนย้ายไปทำงานยังประเทศอื่น สำนักงานประกันสังคมอาจจำเป็นต้องติดต่อไปยังต่างประเทศเพื่อให้ได้ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นสิทธิประโยชน์ หรือการจ่ายเงินสมทบซึ่งเมื่อมีปริมาณมากขึ้นก็จะทำให้มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มากขึ้น

มาตรการรองรับ

เพื่อเป็นการรองรับผลกระทบดังกล่าวมาข้างต้น สำนักงานประกันสังคมมีการเตรียมการ ดังนี้

๑. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

(๑) ตั้งหน่วยงานเฉพาะหรือคณะทำงานศึกษาผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงาน ขึ้นมารับผิดชอบและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสำนักงานประกันสังคมได้ดำเนินการแล้ว โดยจัดตั้งคณะทำงานความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคีด้านการประกันสังคม รวมทั้งแต่งตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีหน้าที่เตรียมความพร้อมรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานประกันสังคม

(๒) ศึกษาวิจัยการคุ้มครองแรงงานเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน สำนักงานประกันสังคมอยู่ระหว่างดำเนินการโดยเสนอหัวข้อวิจัยการพัฒนาระบบประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าวและแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการฝ่ายงานวิจัยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างให้นักวิจัยมาเสนอรายละเอียด TOR

(๓) ศึกษารูปแบบระบบประกันสังคมของประเทศสมาชิก เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นข้อมูลในการเรียนรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๒. ทำข้อตกลงความร่วมมือด้านประกันสังคมระหว่างประเทศ (Social Security Agreement) เพื่อสร้างความต่อเนื่องของสิทธิผู้ประกันตนโดยให้แรงงานของอาเซียนสามารถได้รับสิทธิในประเทศที่ทำงาน และไม่ถูกตัดสิทธิจากประเทศของตน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๕ วิธี ได้แก่ การสร้างความเสมอภาคในการปฏิบัติ การส่งประโยชน์ทดแทนข้ามประเทศ การออกกฎหมายที่ใช้บังคับ การนับรวมระยะเวลาในการส่งเงินสมทบ และความช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการ

๓. การบริการ

(๑) เพิ่มหน่วยบริการรองรับปริมาณสมาชิกที่เพิ่มขึ้น โดยสามารถดำเนินการได้ทั้งการเพิ่มสาขาในประเทศให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งการจัดตั้งสำนักงานแรงงานไทยในประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการรักษาสิทธิของแรงงานไทยในอาเซียน และเป็นศูนย์ประสานงาน/ศูนย์ข้อมูลด้านสิทธิประกันสังคมให้กับทั้งแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างประเทศที่จะมาทำงานในประเทศไทย

(๒) ปรับวิธีการบริหารจัดการรวมทั้งการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความเป็นจริง ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้

(๓) พัฒนาระบบ e-Service เนื่องจากปริมาณของสมาชิกจะเพิ่มขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมควรเร่งพัฒนาระบบ e-Service ให้ใช้งานง่าย มีมาตรฐาน สะดวก รวดเร็ว และใช้ภาษาสากลเป็นการลดภาระงานในสำนักงานประกันสังคม

(๔) การปรับปรุงแบบฟอร์มการให้บริการ ปัจจุบันแบบฟอร์มการให้บริการเป็นภาษาไทย ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมจึงได้เร่งพิจารณาแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดแปลเป็นภาษาอังกฤษ

๔. บุคลากร

(๑) อบรมภาษา เร่งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานประกันสังคม โดยอบรมให้ความรู้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ ในอาเซียนให้สอดคล้องกับพื้นที่การให้บริการ

(๒) อบรมความรู้อาเซียน ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียน

(๓) อบรมวัฒนธรรมอาเซียน

(๔) เพิ่มจำนวนบุคลากรทั้งในด้านภาษาและคอมพิวเตอร์

๕. การสร้างความรู้ความเข้าใจ

(๑) ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและระบบประกันสังคมในอาเซียนแก่แรงงานไทยเพื่อสามารถใช้สิทธิได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งแรงงานอาเซียนที่ทำงานในไทย

(๒) ส่งเสริมความรู้ด้านธุรกิจแก่ผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มจะปิดกิจการเพื่อให้สามารถดำเนินกิจการอยู่ได้รวมทั้งสถานประกอบการที่กำลังจะเปิดกิจการเพื่อให้สามารถทำตามกฎหมายประกันสังคมได้อย่างถูกต้อง

